

Stoverenski dom

Ste. 112

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Let. 11.

Parada angleške pomorske moči

London, 21. maja. o. Včeraj je bila v Portsmouthu velika parada angleške mornarice in inozemskih ladij, ki so priplule v Anglijo na proslavo kronanja.

Včeraj je bilo v Portsmouthu enako razpoloženje, kakor je vladalo med kronanjem v Londonu. Nikdar v Angliji še ni bilo toliko ladij na kakšni paradi na morju. Na tej paradi so bile prvič zastopane Indija, Kanada, Nova Zelandija in Avstralija z lastnimi vojnimi ladjami. Vsega je bilo na paradi 390 vojnih ladij, vsa obala je bila polna gledalcev in mnogi so najeli čolne in ladje, da bi lažje opazovali svečanosti.

Ceprav se je revija v pravem pomenu besede začela šele popoldne, je vse najboljše točke v trgovinski luki in okolici že zdavnaj zasedlo občinstvo; prazna je bila le vojna luka, ker nima tja nihče brez izjeme dostopa.

Med drugimi se je udeležilo te revije britanskih vojnih ladij 9 drednotov, več linijskih križark, 15 križark, pet matičnih ladij za letala, 56 rušilcev, mnogo podmornice in manjših pomožnih enot, šolske ladje, varstvene ladje, patrolne ladje za varstvo ribišta, tanki, bolniške ladje itd. Tu pa niso vštete vojne ladje britanskih dominionov, med njimi dva kanadska rušilca, ena novozelandska križarka in ena stražna ladja.

Za britanskimi ladjami in vojno mornarico britanskih dominionov so prišli zasidrani gostje, to je vojne ladje tujih držav, vsega skupaj 16. Za tujimi vojnimi ladjami so pa bile zbrane v velikanskem številu britanske trgovske ladje vseh tipov in mnogo zasebnih jaht.

Milijon gledalcev

Kralj Jurij VI. je sprejel na kraljevski jahti »Victoria and Albert« poslednje poslance tujih dvorov, ki so se udeležili kronanskih slovesnosti.

Kralj prihaja

Kmalu po 15. uri je kraljeva jadrnica odplula iz Portsmoutha, da pregleda angleško vojno bro-

dovje. Spremljala jo je admiralska jadrnica »Incaresc«. Tedaj so na vojni ladji »Nelson« dali znamenje, in malone istocasno so začeli grmeti pozdravni strelji.

Na mostiču kraljeve jadrnice je stal kralj Jurij VI. v admiralskem kroju, z glavnim poveljnikom vojnega brodograja, prvim lordom admiralitete. Tu je bila tudi kraljica s člani kraljeve rodbine. Kraljevi jadrnici je sledila jadrnica admiralitete, tej pa je sledilo 14 parnikov s povabljenici. Zastopniki tujih dvorov so bili na »Straitmoor«. Grmenje topov je odmevalo daleč okrog Spitheada.

Po končanem pregledu angleških vojnih ladij, je kraljeva jadrnica »Victoria and Albert« krenila v drugo smer, in pregledala tuje vojne ladje. Parada najlepših vojnih ladij sveta je trajala nad pol ure.

Nato je kraljeva jadrnica krenila v prostor med dreadnoughtom »Queen Elisabeth« in križarko »London«, ki sta stali na čelu 5. in 4. vrste vojnih ladij. Parada se je vršila v dolžini 12 milj med nepopisnim navdušenjem mornarjev. Ko je kraljeva jadrnica plula mimo posameznih ladij,

so mornarji vihteli svoje bele čepice nad glavami in vzklicali kralju, ki se je zahvaljeval za pozdrave.

Na koncu pregleda so se pojavile na nebu letalske eskadrile in pozdravljali kralja v letelih formacijah. Ko so dali znamenje, da je pregled mornarice končan, so plule ladje, ki so spremljale kraljevo jadrnico mimo razvrščenih ladij angleške vojnega brodograja in vojnih ladij tujih dežel.

Razsvetljava brodov

Po paradi so vse angleške in tuje bojne ladje odplule na svoja mesta v pristanišču, zvečer pa je kot zaključek parade bila prirejena sijajna razsvetljava vsega angleškega in tujega bojnega brodograja. Razsvetljava se je končala šele pozno ponoči med nepopisnim navdušenjem gledalcev. V Angliji kakor v inozemskih krogih vlada prepričanje, da je bila parada najveličastnejša in najlepša prireditve med vsemi slovesnostmi ob kronanju, ker je veličino in moč angleškega imperija pokazala silneje in bolj prepričljivo, kakor vse druge prireditve.

Anglija in Francija složni glede Srednje Evrope

London, 21. maja. o. O razgovorih, ki jih je imel avstrijski tajnik za zunanje zadeve dr. Schmidt v Londonu z Edenom in Delbosom, pišejo angleški listi, da je bil uspeh razgovorov v tem, da sta Anglija in Francija Avstriji obljubili, da bosta v Srednji Evropi nastopali složno in po istih načelih. Ta načela so naslednja:

1. Angleško-francosko sodelovanje se razteza na srednjo Evropo, pri čemer bosta obe zapadni državi podpirali napore za gospodarsko ozdravitev

in okrepitev Podonavja. Ob priliki sklepanja bodočega zapadnega pakta bi prišla do izraza misel splošne evropske varnostne politike.

2. London in Pariz sta se sporazumela, da mora Avstrija ohraniti svoja dosedanja prijateljstva. V trenutku nevarnosti bosta francoska in angleška pomoč prišli do izraza na prikladen javen način.

3. Po razgovorih med Schmidtom in Delbosom je francosko-angleški sporazum poglobljen, kar se tiče vprašanj srednje Evrope. V Parizu in Londonu vlada splošna želja, da ostane Avstrija samostojna ter bo vsled tega dobila vsako pomoč obeh velisil.

4. V primeru potrebe bosta Anglija in Francija skupaj nastopali v srednji Evropi.

Odstop treh bolgarskih ministrov

Sofija, 21. maja. AA. Snoči so trije ministri podali ostavko. Odstopili so trgovski minister Velev, poljedelski minister Vasiljev in pravosodni minister Karadžozov. Kjosjevanov je izjavil častnikarjem, da bo kralj že danes dopoldne podpisal ukaz o imenovanju novih treh ministrov.

Italijanski obisk v Budimpešti

Budimpešta, 21. maja. AA. (Stefani) Včeraj popoldne ob 17 je italijanski zunanji minister Ciano odšel v palačo predsedstva vlade in se sestel s predsednikom madžarske vlade Daranyjem in zunanjim ministrom Kanyo.

Dopoldne sta kralj in cesar Italije in kraljevski namestnik Horthy izvršila revijo čet, nato sta pa s tribune, zgrajene v Andrássyjevi ulici, prisostvovala s kraljico in cesarico in s princezo Marijo ter Horthyjevo gospo defileju čet. Defile so gledali tudi grof Ciano, člani madžarske vlade in diplomatskega zbora, spremstvo italijanskega vladarja in mnogo drugih uglednih osebnosti. Mnogo

ljudi je navdušeno pozdravljalo italijanskega vladarja. Vreme je bilo zelo lepo, in je uspeli defile napraviti na gledalce odlični vtis.

V kraljevi palači je bila snoči ob 20.15 slavnostna večerja na čast italijanskega kraljevskega para. Večerjo je priredil regent Horthy. Povabljenih je bilo nad 1000 oseb.

Včerajšnji pogovor med Ciano in Daranyjem je trajal dve uri.

Boji proti novi španski vladi

Madrid, 21. maja. m. Včeraj so na več mestih razne sindikalne organizacije, kakor UGT in HGT demonstrirale proti novi Negrinovi vladi in manifestirale za Larga Caballera. Na številnih mestih je prišlo do obojestranskih spopadov ter je bilo pri tem ubitih in ranjenih več oseb z obeh strani. Do spopadov in demonstracij je prišlo tudi v Valenciji. Toda Negrinova vlada je kmalu napravila red in je

dala retirirati več zelo uglednih članov sindikalnih organizacij v Madridu. Položaj v Madridu, pa tudi v Valenciji, je zelo napet. Zelo malo je verjetno, da bi Negrinova vlada mogla tudi v bodoče vzdržati red in mir.

Zlato beži prvo

Bayonne, 21. maja. AA. (DNB.) Tu trde, da je včeraj odplula iz Bilbao nek zasebna jadrnica z denarjem in raznimi dragotinami v skupni vrednosti 7 milijonov funtov šterlingov. Gre za ostanke denarnih sredstev začasne baskovske vlade in za lastnino zasebnikov. Pravijo, da je zapustil deželo s to jadrnico tudi baskovski notranji minister Monson.

Pred Bilbaom

San Sebastian, 21. maja. AA. (Havas.) »Voz de Espana« piše, da je nacionalistično letalstvo bombardiralo v bilbajskem pristanišču vešdrane ladje. Več ladij je bilo poškodovanih. Nekatere med njimi so zaradi bombardiranja neuporabne.

Nacionalistične čete so ujele 26 Angležev in 2 Irca, ki sta se borila na strani valencijske vlade. Angleška vlada je naročila svojim ladjam v pristanišču Bilbao, da naj čimprej zapuste to luko.

V Bilbaou uradno zanikajo, da bi bila nacionalisti zavzeli Jato. Napredovanje nacionalistov pri Amorebijeti je popolnoma ustavljeno.

Španija pred Zvezo narodov

Zeneva, 21. maja. AA. (DNB.) Tajništvo Zveze narodov je objavilo brzojavko novega zunanjskega ministra valencijske vlade G. Irala, ki zahteva nadaljevanje proučevanja razmer na Španskem, ki se je začelo decembra 1936 da izrednem zasedanju sveta ZN, nato je pa na intervencijo več držav zastalo. Brzojavka zahteva dalje, da pride to vprašanje na dnevni red bodočega rednega zasedanja sveta Zveze narodov.

Glavni tajnik Zveze narodov je ta predlog sprejel in ga dal na dnevni red zasedanja sveta Zveze narodov, ki se prične prihodnji ponedeljek, toda verjetno je, da bo predlog šel po vodi zaradi angleškega odpora. Vse današnje angleško časopisje ostro nastopa proti tej zahtevi valencijske vlade.

Odredbe valencijske vlade

Valencija, 21. maja. AA. (Havas.) Po končani seji vlade je prosvetni minister Hernandez izjavil, da je predsednik vlade podal poročilo o položaju in izjavil, da ne bo trpel nikakih neredov v ozadju.

Za državnega podtajnika za propagando je imenovan Leonardo Marin Ecevarija, socialistični poslanec. Socialistični poslanec Molina Conejero je bil postavljen za guvernerja v Valenciji. Bivši zunanji minister del Vayo ostane še naprej na čelu

Vesti 21. maja

Zvišanje tarif na angleških železnicah zahtevajo štiri glavne angleške železniške družbe. Pri stojbine naj bi se zvišale za 5 odstotkov.

Nemški listi napadajo čikaškega kardinala Mundeleina zaradi njegovega govora proti narodnemu socializmu in hitlerijanski gonji proti katoliški Cerkvi. V svojih napadih groze z represalijami tudi Vatikanu, češ da je kardinal govoril v njegovem smislu in po njegovi odobritvi.

Predsednik angleške vlade Baldwin odstopi najbrž v četrtek ali petek prihodnjega tedna. Za naslednika bo svetloval kralju dosedanega finančnega ministra Nevilla Chamberlaina. Baldwin bo zaradi njegovih zaslug povišali v grofovski stan.

O organizaciji hitlerjevcev v Avstriji je zaplenila važne dokaze avstrijska policija nekje na avstrijsko-nemški meji. Med zaplenjenim materijalom je tudi podroben načrt za organizacijo demonstracij, nemirov in atentatov.

Jugoslovanski časnikiarji so sinoči odpotovali iz Benetk in s tem končali svoje potovanje po Italiji, kjer so bili gostje italijanske vlade.

200 političnih izgnancev je bilo amnestiranih v Siriji in so se že vsi vrnili v Damask. Obsojeni so bili zaradi sodelovanja v raznih protifrancoskih vstajah.

Do tal je pogorelo pred dvema dnevooma mesto Parakaj na filipinskem otoku Luzonu. Mesto je šlo 10.000 prebivalcev.

Potniki, ki gredo v Grčijo, smejo prinesiti s seboj samo 100 drahem grškega denarja, vse ostalo pa le v tujih valutah.

Zeljo po prijateljstvu med Anglijo in Japonsko je izrazil angleškemu kralju brat japonskega cesarja princ Čičibu, ko mu je izročil red Kri-zanteme, največje japonsko odlikovanje.

Trgovsko pogodbo med USA, Anglijo in Argentino pripravljata ameriško trgovinsko ministrstvo, ki misli s to pogodbo povezati tri največje gospodarske enote na svetu.

Veliko francosko vodno letalo je zgorelo pred letoviščem Antibesom na Rivieri, ko se je hotelo dvigniti, a se je zaradi močnega valovanja prevrnilo in vnelo. Zgorel je pilot in pet potnikov, pet drugih potnikov pa je težko opečenih.

Francija in Anglija morata varovati avstrijsko neodvisnost, pišejo pariški listi ob razgovorih tajnika dr. Schmidta z Edenom in Delbosom.

Angleški vojska je najboljšo jamstvo za svetovni mir, je dejal v nekem govoru zastopnik Združenih držav pri kronanju angleškega kralja, Gerard.

Kongres francoske socialistične stranke bo od 10. do 13. julija v Marseilleu. Kongres bo presodil delo Blumove vlade.

Indijski uporniki so blizu mesta Algada ob afganistanski meji napadli angleški vojaški tabor, ga zažgali in vse vojaštvo poklali.

Vsi Judje so izključeni iz Zveze poljskih trgovcev, tudi tisti, ki so sprejeli katoliško vero. Torej se tudi Poljska počasi presnavlja v smislu hitlerjanskih plemenskih teorij.

Japonska opozicija soglasno zahteva, da mora poldiktatorska vlada generala Hajašija odstopiti, ker Japonska po mišljenju opozicije ne sme posnemati propadle Evrope, marveč si mora svojo vladavino izoblikovati sama.

Vesel dogodek pričakujejo na bolgarskem kraljevem dvoru te dni. V Sofijo sta iz Rima že odpotovala dva najboljša strokovnjaka za porodništvo.

Jagoda, bivši načelnik GPU, je baje, kakor poročajo nemški listi, v norišnici nenadno umrl. Ni pa znano, če se je to zgodilo z večjo ali manjšo boljševiško pomočjo.

4 ljudi je obsodilo na smrt sovjetsko vojaško sodišče v Moskvi zaradi vohunstva v korist dveh tujih držav. Smrtno obsodbo so takoj izvršili.

Travo in korenine jedo prebivalci v kitajskih pokrajinah Hansu in Honan, kjer je zaradi suše nastala strahotna lakota. Od glada je več tisoč ljudi pomrlo.

Avstrijski državni tajnik dr. Schmidt se bo na poti iz Pariza na Dunaj ustavil pri švicarskem zveznem predsedniku Motti ter ga obvestil o svojih uspehih v Parizu in Londonu, ki tudi Švico kot majhno in po Nemcih ogroženo državo zanimajo.

Predsednik belgijske vlade Van Zeeland od-potuje 11. junija v Združene države. Tam bo ostal 12 dni in se z Rooseveltom razgovarjal glede svetovne gospodarske konference.

97. zasedanja Zveze narodov se udeleži osem zunanjih ministrov, med njimi Eden, Delbos, Beck in Litvinov.

Knez namestnik Pavle je včeraj popoldne sprejel v avdienci predsednika angleške vlade Baldwin.

Natančno poročilo o stroških za abesinsko vojno in o finančnem položaju Italije je včeraj dal v italijanski poslanski zbornici finančni minister Laon di Revel.

Mednarodna konferenca za reševanje ponesrečenecv na morju z letali se prične 11. julija v Budimpešti. Udeležila se je bodo odposlanstva 22 narodov. Organizira konferenco madžarski Rdeči križ.

1000 beračev so prišli v Kairu pri policijski raciji pred dvema dnevooma. Med temi berači je bila večina otrok.

Italijanski časnikiarji so včeraj prispeli z letalom v Prago in si bodo kot gostje češkoslovaške vlade ogledali CSR. V Pragi so jih prisrčno sprejeli.

generalnega odbora za vojsko. Kmalu bo na čelu vseh odborov za mornarico, letalstvo in kopno vojsko imenovana ena osebnost.

Objavljen je bil ukaz, ki pravi, da je bivši socialistični poslanec Antonio Fernandez Bolanos postavljen za državnega podtajnika v vojnem ministrstvu. Polkovnik Vincente Rojo je imenovan za načelnika generalnega štaba. Rojo je bil dosedaj načelnik štaba pri osrednji armadi.

Francija snubi Belgijo

Bruselj, 21. maja. o. Francoski zunanji minister Delbos je včeraj popoldne dospel v belgijsko prestolnico in se takoj odpravil na posvetno predsednika belgijske vlade Van Zeelanda. Tam je ostal pri kosilu v družbi z Van Zeelandom, belgijskim zun. ministrom Spaakom ter francoskim poslanikom v Bruslju, Laroycheom. Po kosilu so državniki imeli važne razgovore, ki so se zavlekli čez 17. uro, nakar je Van Zeeland moral na sejo poslanske zbornice. Zvečer je Delbosu priredil večerjo francoski poslanik. Večerjo so se poleg Van Zeelanda udeležili še drugi belgijski ministri. O razgovorih, ki jih je Delbos imel v Bruslju, ni bilo mogote včeraj izvedeti ničesar. Domnevajo le, da je šlo pri njih za to, da bi Francija pridobila Belgijo za vstop v novo zvezo zahodnih držav, ki jo snujeta Anglija in Francija. Ni pa znano, ali je Belgija pripravljena opustiti stališče nevtralnosti, na katero se je tako odločno postavila.

Litvinov v oklopnem avtomobilu

Pariz, 21. maja. o. Zaradi velikega števila političnih gostov in članov vladarskih rodbin, ki so se po povratku iz Londona ustavili v Parizu, je pariška policija uredila posebno varnostno službo, in posveča varstvu tujih politikov ter vladarjev pozornost kakršne sicer pri francoski policiji do zdaj ni bilo opažati. Največje policijske nege je deležen sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov, na katerega so baje pripravljali atentat trokisti, člani četrte internacionale. Zaradi tega je dala francoska vlada Litvinovu na razpolago posebno izdelan oklopní luksuzni avtomobil, v katerem se sovjetski diplomat varuje prevelike ljubezni francoskih levičarskih množic. Policija je tudi prišla več hrvatskih emigrantov, članov vstaške organizacije, ki so sicer že od masejskega atentata živeli v Parizu, ne da bi jih kdo kaj motil.

Irska se ni udeležila imperijalne konference v Londonu zaradi tega, ker se niso rešena nekatera vprašanja med njo in med Anglijo. To je izjavil v irski zbornici predsednik de Valera,

Zasliševanja o „Hindenburgu“

Lakehurst, 21. maja. AA. (DNB) Dežurni oficir na zrakovlopu »Hindenburg« v trenutku katastrofe, Bauer, je izjavil pred posebnim preiskovalnim odborom, da je po njegovem mnenju popolnoma izključeno, da bi se bile vnele plinske cečice, ki so bile trdno nepredušno zaprte in da nikakor ne veruje v možnost, da bi katastrofa nastala zaradi strele.

Preiskovalna komisija je včeraj zaslišala kapitana Vikemana, ki je potoval s »Hindenburgom«. Bil je ob nesreči v gondoli kapitana in v prvem hipu sploh ni imel vtisa o obsegu nesreče. Komaj je ladja treščila na tla, so kapitani Lehman, Pruss in prvi častniki zapustili gondolo na desni strani in izginili v plamenih. Pristajanje se je vršilo v popolnem redu.

Konferenca o delavskem zavarovanju

Belgrad, 21. maja. m. V prostorih belgrajskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev je bila včeraj pod predsedstvom ministra za soc. politiko in narodno zdravje konferenca glede delavskega zavarovanja. Na njej so predvsem govorili o zboljšanju zdravniške službe, o uredbi za zavarovanje delavcev, o organizaciji administrativne službe, o dokladah in podporah in o vprašanjih, ki so v zvezi z izvajanjem uredbe za zavarovanje delavcev. Za primer onemoglosti in starosti. Konferenca so se med drugimi udeležili tudi generalni ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu g. Milan Glaser, Radovan Matošič, dr. Milan Uršav od SUZOR-ja ter iz Ljubljane g. Ivan Aysnek, Bogdan Kretič in Vladimir Pfajfer.

Nov odbor belgrajske sekcije novinarskega združenja

Belgrad, 21. maja. m. V časnikarskem domu je bil sinoči izreden občni zbor belgrajske sekcije novinarskega združenja, na katerem je bila sprejeta resolucija glede ustanovitve gospodarske zadruge profesionalnih časnikarjev. Izvoljen je bil tudi nov odbor s predsednikom Dobrislavom Kuzmičem.

Stavke v št. Vidu ne bo

Uveden je postopek za obnovo kolektivne pogodbe med mizarskimi pomočniki in mojstri

Ljubljana, 21. maja.

Med nekim delom javnosti se je te dni raznesla novica, da bodo mizarski pomočniki v št. Vidu začeli stavkati, ker je večji del mojstrov odpovedalo lani podpisano kolektivno pogodbo. Ker stojimo tik pred začetkom velesesja, na katerem imajo ravno šentviški mizarji precejšen delež, smo se za stvar zanimali ter lahko ugotovimo, da stavke v št. Vidu ne bo.

Pač pa stoji mizarski pomočniki v št. Vidu v nekakem meznem gibanju napram mojstrom. To pa zato, ker lani podpisana kolektivna pogodba, ki je točno določala razmerje pomočnikov do mojstrov, s strani slednjih ni bila iskreno vzeta, še manj pa iskreno izvajana. Mizarski pomočniki so dobili vtis, da so mojstri podpisali pogodbo pač pod pritiskom oblasti, ki je v zadevi posredovala, da pa so obenem, ko so z eno roko podpisovali, z drugo roko tiščali figo v žepu. Zakaj v resnici so le redki mojstri takoj in dosledno v vsem obsegu začeli izvajati kolektivno pogodbo. Toda že po 4 mesecih, ko je bila pogodba podpisana, je del mojstrov pogodbu odpovedal. Ta odpoved sicer ni bila pravilno podana, toda mojstri so pozneje svojo odpoved pravilno ponovili.

V stvari gre v št. Vidu za okrog 40 mojstrov, ki skupno zaposlujejo nad 100 pomočnikov, od katerih jih je okrog 70 organiziranih pri Jugoslovanski strokovni zvezi. Pred 14 dnevi se je vršil v društvenem domu v št. Vidu sestanek mizarskih pomočnikov, ki je sklenil, da se uvede postopek za obnovo lani sklenjene kolektivne pogodbe. Pomočniki so prepričani, da bodo mojstri sami uvideli, da je na nek način vendarle potrebno, točno in pravilno urediti delovno in plačilno razmerje med mojstri in pomočniki. Na stavko pa mizarski pomočniki nikakor ne mislijo, ker se zavedajo, da to vsaj zaenkrat ne bi bila prava pot. O stavki govore le tisti, ki bi šentviško mizarsko delav-

stvo radi speljali na stransko pot. Tja pa delavstvo demagogom ne bo sledilo. Pač pa bo treba govoriti v zvezi s kolektivno pogodbo tudi o sankcijah, ki naj bi se izvajale nasproti mojstrom, ki bi pogodbe ne hoteli izvajati.

Na drugi strani smo zaslišali tudi mojstre, ki pa se kolektivne pogodbe branijo zato, ker po njihovem mnenju je obrtni zakon sam dovolj ostro jamel pravice pomočnikov. Zlasti glede dopustov, boleznih itd.

Govorili smo posebej z manjšim mojstrom, ki zaposluje 4 pomočnike, pa je sledeče povedal: Kolektivno pogodbo smo lani v resnici podpisali, toda s pridržkom, da bo tak meznim sistem veljal ne samo v št. Vidu, marveč po vsej banovini. Toda če mizarska podjetja v Ljubljani plačujejo pomočnike po 3,50 Din, kako naj mi šentvidčani plačujemo za isto delo po 4,50 Din na uro. Konkurenca je danes tako ostrina in tako številna, da take razlike v cenah niso mogoče. Dalje imamo v širši ljubljanski okolici mizarske delavnice, ki delajo s samimi vajenci. Ker za vajence nobena kolektivna pogodba ne velja, je jasno, da taka podjetja z mirno vestjo podpisujejo vsako kolektivno pogodbo, ker istočasno že vedo, da za njih podjetje ne pride v poštev. V Mengšu, Domžalah in v kamniški okolici sploh, plačujejo menda mizarske pomočnike zgolj po 2 Din na uro, brali smo celo lani nekoč, da je neki mojster le po hudem boju pristal na plačo 2,25 Din na uro. Pri tem je treba upoštevati, da podeželski mojstri poleg svojih delavnic posedujejo tudi manjše ali večje posesti, kjer mimogrede lahko zaposlujejo svoje ljudi iz delavnice, neglede na to, da ima tak mojster veliko manjšo režijo, ker vso hrano prideluje tako rekoč doma. Šentviške delavnice pa teh prednosti nimajo in vendar plačujejo pomočnike dražje. Zato je nesmiselno govoriti o povišanju plač v št. Vidu, če se obenem to povišanje ne izvede v vseh mizarskih delavnicah po Sloveniji.

Zapeljal tujo ženo, otroka umoril in vrgel v vodo

Celje, 21. maja.

Danes ob devetih se je pričela pred petčlanskim senatom na okrožnem sodišču razprava proti 30-letnemu, že večkrat obsojenemu Cestniku Francu iz Zaleca, ki je obtožen, da je 4. oktobra leta 1934 blizu Kostričnice ob nekem nalem potoku umoril 3 mesece staro Nado Gradič.

Obtoženi Cestnik Franc je invalid brez desne noge, ki mu jo nadomešča lesena proteza. Po poročilih pristojnih oblasti je na skrajno slabem glasu in je bil že osemkrat obsojen, in sicer štirikrat zaradi tatvine. Svojo zadnjo kazen je odslužil dne 23. junija 1934. Zatem se je obdolženec naselil pri svoji materi Cestnik Mariji, ki ima hišo in nekaj posestva v Zgornji Ložnici.

Pri njegovi materi sta stanovala kot najemnika zakonca Gradič Ivan in Elizabeta, ki sta živela lakrat v miru in slogi in se preživljala z delom svojih rok. Imela sta osem otrok, od katerih pa so štirje umrli že v otrošji dobi. Zadnji otrok, hčerka Nadica, je bila rojena 28. junija 1934. Gradič Ivan je bil takrat zaposlen pri zidarstvih delih v Novem Celju. Ta čas je uporabljal Cestnik v to, da je zapeljal Gradičevo ženo Elizabeto. Med zakonca je nastala najprej neiskrenost, potem pa prepri, ker je Gradič zvedel od ljudi za ljubavno razmerje svoje žene. Prve dni meseca avgusta je prišla Elizabeta k svoji bivši rednici v Podgorje pri Sevnici ter se pritoževala, da ji ni več mogoče živeti z možem in da bo z nekim fantom pobegnila. Čez dva dni pa je prišel po njo mož in jo z lepimi besedami prepričal, da se je povrnila v njegov dom. Drugi dan pa je prišel k dotični rednici obdolženec, katerega je pa zapodila iz hiše. 15. avgusta 1934 je obdolženec zahteval od Gradiča, naj podpiše izjavo, da se prostovoljno loči od svoje žene, tudi žena se je tokrat izjavila, da se je odločila za Cestnika in da pojde z njim. Gradič je svojo ženo posvaril, njega pa spodil. Še istega dne pa sta Cestnik in Gradičeva žena pobegnili in vzela s seboj poldrug mesec staro hčerko Nadico. 27. oktobra 1934 pa se je vrnila Gradičeva vsa bedna k svojemu možu, toda brez otroka. Gradič je vzel ženo k sebi, toda spraveval je venomer po otroku. Na ponovna vprašanja je odgovarjal, da ga ima pri sebi Cestnik, ki z njim berači. Končno se je začelo zanimati za otroka orožništvo, ki je uvedlo preiskavo in zaslišalo Gradičevo. Ta je končno priznala, da je otroka usmrtil Cestnik, ker mu je bil v napotje, da ni mogel dobiti zaslужka.

Proti Gradičevi in Cestniku so takoj uvedli preiskavo. Gradičevo so aretirali ni jo dali v preiskovalni zapor, dočim Cestnika niso mogli najti nikjer in je bila izdana za njim tiralica. Aretiran je bil šele 26. februarja letos, in sicer na orožniški postaji v Sv. Petru pod sv. Gorami.

Po izpovedi Gradičeve, ki je bila izpuščena iz preiskovalnega zapora, je storil Cestnik zločin takole:

Obdolženec in Gradičeva sta po pobegu iz Ložnice odpotovala proti Mariboru, odtod proti Ptuj, Varaždinu in Koprivnici 4 oktobra sta potovala v Koprivnico, kake pol ure pred Koprivnico sta se

ustavila ob nekem potoku. Tam sta nekaj malega pojedla, nakar je šla Gradičeva pral perilo na potok. Otroka je položila v travo, poleg otroka pa je sedel obdolženec. Le-ta je že ves čas godrnjal nad otrokom, češ, da radi njega ne dobi dela, sicer pa je že večkrat zagrozil, da bo njo in otroka vrgel v vodo. Tokrat je svoj grozilo izpolnil na otročičku s tem, da ga je prijel z eno roko za vrat, z drugo pa za nogo in naglo zvil glavo proti nogam, vsled česar je otrok takoj umrl. Otroka je za tem vrgel v potok in njegovega telesa niso več našli.

Cestnik je svoje dejanje v preiskavi zanikal in je vse izpovedi Gradičeve kratkoma smatral za izmišljene. Zagovarjal se je, da je Gradičeva nesla takrat, ko sta se ločila, otroka s seboj.

Ob času našega poročila kazen se ni bila izrečena.

Ugodnosti in neugodnosti novega voznega reda

Od jutri dalje bodo večinoma vsi vlaki na Gojenjsko vozili z različnimi spremembami.

Iz Bohinja na prihajal celih 13 minut prej, tako da delavcem ne bo potreba zamenjati dela v tovarni. Isto velja za one, ki prihajajo na popoldanski »šihit!«! Doslej ni nihče mogel v petih minutah priti v tovarno, zdaj pa bo vlak prihajal četrte ure prej. Tudi nedeljski turist bo tri minute prej na Jesenicah kot doslej.

Dovžanov, Mojstrancev je na jutranjem vlaku za tri vagone. Vsi ti bodo že v soboto zjutraj morali četrte ure prej z doma, ker bo vlak že ob 5.32 na Jesenicah. Popoldanski vlak bo pa še bolj zgoden ter bo prihajal na Jesenice 25 minut prej kot dozdaj. Za pravočasen nastop dela bo sedaj dobro urejeno, zamude bodo odpadle.

Večje težave bodo imeli oni številni delavci, ki se vračajo z dela z železnice. Proti Kranjski gori bo odhajal vlak ob 14.10 in ga bo težko še ujeti, proti Bohinju pa ob 14. t. j. 18 minut prej kot dozdaj. Tem bo vožnja s tem vlakom onemogočena, pač pa bodo imeli na razpolago nov vlak ob 16.10, toda šele od 27. junija, pa do konca avgusta.

Z ukradenim kolesom v smrt

Maribor, 21. maja.

Sinoči je bilo ukradeno Karlu Mlinariču pred gostilno v Teznu pri Mariboru moško kolo. Danes zjutraj pa je našla vojaška patrola na cesti, ki vodi proti Sv. Miklavžu skozi gozd dve nezavestni osebi. Bila sta to Franc Piberčnik iz Varaždina in Julka Marciuš nekje iz Medjimurja. Oba sta imela pobito glavo in polomljene ude. Vojaška patrola je takoj telefonično obvestila orožnike na Teznu, na kraj nesreče pa so hitro odšli tudi mariborski reševalci. Omenjena dva ponesrečenca sta zvečer ukrala kolo pri Mlinariču na Teznu ter se na njem oba odpeljala po cesti proti Ptuj. Ponoči sta najbrže trčila s kakim avtomobilom, ki je kljub nezgodi vozil naprej. Oba ponesrečenca sta dobila hude poškodbe. Piberčnik je ranjen po vsem telesu in ima prebito lobanjo, Marciuševa ima zlomljeno nogo ter nekaj reber na levi strani, poleg tega pa še počeno lobanjo. Odpeljali so ju takoj v mariborsko bolnišnico, vendar je za oba zelo malo upanja, da bi ostala pri življenju.

Najdena hranilna knjižica

Ljubljana, 21. maja.

Železniški delavec Zorman Peter iz Stožice je večeraj dopoldne povsem slučajno vozil s kolesom za igriščem »Primorjac«. Ko je zagledal tik lesene ograje nekaj v papir zavitega, se je pripognil in v svoje največje začudenje je odmotal iz papirja vložno knjižico Mestne hranilnice v Ljubljani številka 7647. Knjižica se glasi na ime Lili Guštin in je vinkulirana, zaznamovan je v knjižici tudi 3 mesečni odpovedni rok. Knjižica je bila zavita v »Slovenca« od 4. jan. 1935, glasi pa se na 12.160 dinarjev. Zadnji dvig je bil s knjižico izvršen 7. nov. 1933. Ali je knjižico kdo zgubil, ali je bila morda ukradena, ni še dognano. Zorman namerava knjižico izročiti policiji, če se ne zglopi pri njem pravi lastnik v par dneh.

Belgrad, 21. maja. m. Nedeljsko tekmo, ki jo bo igrala SK Ljubljana z zagrebško Concordijo v Ljubljani, bo sodil spet italijanski sodnik in sicer g. Mateo.

Stavka v Konjicah končana

Ljubljana, 21. maja.

Včeraj smo poročali, da so se pričela v Ljubljani pogajanja za popolno vspostavitve dela v Lavrihovi tovarnah v Konjicah. Pogajanja so se pod vodstvom inspektorja dela g. ing. Baraga vršila nepretrgoma ves dan od 10. dopoldne do 6. popoldne. Za podjetje Lavrich je bil navzoč Lavrich Josip iz Stične ter v imenu zveze industrijcev glavni tajnik dr. Golia. Tudi lastnik sam je bil ves dan v Ljubljani ter so tekom pogajanj ves čas držali z njim nepretrgan stik. Od strani delavstva so se udeleževali pogajanj predsednik ZZZ g. Preželj, za Delavsko zbornico g. Stanjko, za prizadeto delavstvo pa gg. Tomše Andrej in Bobik Franc iz Konjic.

Glede priznanja delavskih strokovnih organizacij v tovarni, kar je doslej podjetje ves čas dosledno odklanjalo, pri teh pogajanjih ni bilo težav ter je podjetje to zahtevo brez zadržk priznalo kot upravičeno. Tudi glede sklenitve kolektivne pogodbe je podjetje takoj izreklo svojo pripravljenost, izrazilo je le željo, da se ta pogodba sklene pozneje.

Največjo težavo je povzročila zahteva delavstva, da naj podjetje sprejme v delo vse odpuščene delavce ter tudi sploh vse stavkujoče. Podjetje je izjavilo, da je to nemogoče. Razvil se je o tem daljši razgovor, v katerem so zastopniki podjetja dokazovali, da je nastopila za podjetje mrtva sezona in da zato čelga obrata sploh ni mogoče vzdrževati v dosedanjem obsegu. Podjetje je pripravljeno predložiti svoje poslovne knjige, iz katerih izhaja, da je znašal na primer prejšnje mesece celotni denarni promet mesečno le 79.000 denarjev prometa. Podjetje je izjavilo, da mu je spor z delavstvom neljub ter ga hoče končati tako, da izmed 191 sedaj zaposlenih delavcev sprejme v delo v vsakem slučaju za dobo 6 mesecev 80 delavcev. Tak način rešitve je podjetje zagovarjalo s tem, da je podjetje trenutno v stanju izpopolnjevanja tovarniških naprav v smeri zmanjšanja režije. Razen tega bo tovarna celotni oddelek za izdelovanje usnja za tekstilno industrijo opustila, ker se ne izplača. V

tem oddelku je bilo doslej zaposlenih okrog 30 delavcev. Obseg obrata v starem obsegu je nemogoč tudi zaradi tega, ker je bilo doslej samo za prenašanje blaga iz enega dela tovarne v druge dele potrebno 25 ljudi, zdaj pa bo tudi glede tega uveden nov način obratovanja.

Delavci so te predloge podjetja proučili ter dognali, da jih na noben način ni mogoče sprejeti. Na ta način bi namreč 80 ljudi v 6 mesecih, ki bi se morali izmenjati z drugimi, ki jih je skupaj 191, zaslужilo v 50 dneh, kolikor bi na vsakega delavca prišlo dnevno v tej dobi, komaj po 950 Din ali po 5 Din dnevno na enega delavca za vsu njegovo družino. To je porazna številka, ki delavstvo nanjo ne more pristati.

Nato so sledila podrobna pogajanja za številčno zaposlitev delavstva. S treznim nastopom je delavstvo doseglo, da je podjetje pristalo na stalno zaposlitev dveh tretjin delavstva. Tako bo stalno zaposlenih 127 ljudi. Uvedle se bodo 3 skupine; ena skupina bo počila, ko bosta dve skupini delali. Menjavale se bodo skupine tedensko, škoda zaradi zmanjšanja obrata se bo tako porazdelila na vse delavstvo enako.

Podjetje je sprožilo tudi razgovor o zaposlenju inozemcev ter o načinu boja proti podjetju. Toda večina navzočih je bilo mnenja, da za vprašanje ne spada v okvir pogajanj in je zgolj stvar oblasti, da zlasti uredi vprašanje inozemcev. Pač pa je podjetnik izjavil, da bo v bodoče prepričal, da bi kdorkoli izmed uslužbencev ali predelavcev v podjetju zmerjal delavstvo s psokvami, kakor so bile doslej v navadi, na primer »Windischer Hund« itd. Podjetje bo objavilo poslovni red, ki bo varoval čast delavstva. Obenem bodo objavljene tudi akordne postavke, kakor to zahtevajo zakonski predpisi. Podjetje je tudi pristalo na popolno izpolnjevanje celotne socialne zakonodaje, zlasti tudi na čl. 219 obrtnega zakona, ki govori o povrnitvi enoletenske plače v slučaju boleznih delavcev.

Na tej osnovi so bila pogajanja končana ter se je sklenil in podpisal sporazum, ki ima prav za prav značaj kolektivne pogodbe. V slučaju neizpolnitve pogodbe začne podjetje kazen do 10.000 Din, delavstvo na drugi strani pa je vezano, da 6 mesecev ne sme ponovno stopiti v stavko, razen v slučaju, da iz tega sporazuma nastane nov spor.

Danes zvečer bo v Konjicah shod delavstva, kjer bodo razložene osnove sporazuma. Shoda se bo udeležil tudi zastopnik Delavske zbornice g. Stanjko. Jutri dopoldne bo podjetje sporazumno z delavstvom sestavilo 3 skupine, v ponedeljek pa se začne v Konjicah redno delo.

Povdariti moramo, da je bil sporazum dosežen zgolj zato, ker je za delavstvom v resnici stala celokupna slovenska katoliška javnost. Zlasti prehranjevalni odbor, ki so ga tvorili gg. okrajni načelnik, predsednik sodišča, arhidijakon Tovornik ter okoliški duhovniki, imela velike zasluge, da so delavske zahteve našle upoštevanje v vseh prizadetih krogih in da delavstvo za časa stavke ni ostalo lačno. Saj so nekateri prispevali v obrokih po 100 Din, mnogi tudi po 1000 Din. Za mlado organizacijo ZZZ pomenja konjska stavka in njen uspešen konec brezdvomni uspeh.

Razne vesti iz bolnišnice

Ljubljana, 21. maja.

Vedno ista pesem! Velik naval v ljubljansko splošno bolnišnico. Do davi je bilo letos že sprejetih 12.080 bolnikov. Vsi oddelki so natrpani. Sinoči in ponoči so imeli mnogo posla z ranjenci in poškodovanci. Na kirurškem oddelku so sprejeli kar 4 ranjence.

Tatove je lovil

V Mali Ligojni, občina Horjul pri Vrhniki 1. 1912. rojeni delavec Andrej Končan je bil ponoči pripeljan na kirurški oddelk s prestreljenim desnim ramenom in prestreljeno levo nogo. Pripovedoval je kljub bolečinam na nekoliko šaljev način: »Ponoči sem tatove lovil. Neznani ljudje so vdrli v občinsko pisarno na Dobrovi. Zapazil sem jih in prepodil. Zbežali so, jaz za njimi. Alarmiral sem tudi druge občane. Ko sem tekel za njimi, pa je eden dvakrat ustrelil proti meni.«

Dve žrtvi napada

Na Cesti dveh cesarjev ali v takomenovani »Sibiriji« stanojuči, 40-letni delavec Anton Perat je bil ponoči pripeljan v bolnišnico, ker je bil na cesti napaden in močno poškodovan po glavi in drugod. Tudi na Viču je bil sinoči sličen napad. V Vidmu pri Dobropoljah 1. 1897 rojeni delavec Jože Znidaršič je bil napaden in pretepen. Ima več lažjih in hujših poškodb.

Rudarjeva usoda

Na Sv. Gori 1. 1905. rojeni France Obreza, stanujoč v Podkrajju pri Zagorju je bil večeraj zaposlen v rovu. Pri kopanju pa se mu je vsul premog in mu zasul desno nogo tako, da mu je bila zdroljena. Posestnikov sin Ivan Levstik, doma iz Černeca pri Velikih Laščah, je vozil hlode iz gozda. En hlod mu je zdrsnil z voza in mu zdrolil desno nogo.

Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi v soboto, dne 22. t. m., promenadni koncert glasbenega društva »Zarjec« pred novo cerkvijo Sv. Frančiška v Sp. Šiški. Koncert se prične ob 20.15 in bo trajal do 22. Kapelnik Ivo Gruden.

Izplačilo vlog bivše poštne hranilnice na Dunaju

Belgrad, 21. maja. AA. Z odlokom ministrskega sveta z dne 13. maja t. l. se v smislu konvencije iz leta 1922 izvrši izplačilo hranilnih in čekovnih vlog našim državljanom, vlagalcem pri bivši poštni hranilnici na Dunaju, ki so svoje terjatve redno in o pravem času prijavili.

Te terjatve se bodo izplačale v razmerju 1 Din za 4 krone. Izplačilo teh terjatev bo izvrševala samo poštna hranilnica v Belgradu, in sicer počenši s 1. julijem 1937 in postopno.

Da se bo to delo moglo čim hitreje in čim pravilneje izvršiti in da se bodo mogle čekovne nakaznice za posamezne vlagalce točno določiti in nasloviti, se pozivajo vsi vlagalci hranilnih in čekovnih računov pri bivši avstrijski poštni hranilnici na Dunaju, k so svoje terjatve o pravem času prijavili, da pošljejo do 5. junija 1937 v pismu Poštni hranilnici v Belgradu tele podatke:

1. Svoj sedanji naslov (kraj, ulica in banovina, kjer danes žive);

2. Številko potrdila (to je tekočo številko in številko seznama), ki so ga svoj čas dobili pri izročitvi prijave in knjižice;

3. Številko svoje hranilne knjižice ali čekovnega računa, in

4. Za primer dediščine potrdilo pristojne oblasti o pravicah, da smejo podedovati te terjatve.

Vsa pisma z gornjimi podatki se imajo poslati na naslov: Poštna hranilnica (izplačilo vlog pri bivši poštni hranilnici na Dunaju), Belgrad.

Hranilni vlagatelji bivše avstrijske poštne hranilnice na Dunaju, ki niso v določenem roku, to je do 10. septembra 1929 prijavili svojih terjatev, niso prišli v naš blok terjatev in ne bodo dobili izplačanih vlog, zato bi bilo odveč, da bi se obračali do Poštne hranilnice v Belgradu. Ti vlagatelji morajo izterjati svoje terjatve, če se prijavijo naravnost sedanji avstrijski Poštni hranilnici na Dunaju, ki na osnovi čl. 6 konvencije iz leta 1922 izplačuje take terjatve v razmerju 10.000 avstrijskih kron za 1 šilling po 100 grošev.

Ta likvidacija se ne nanaša na terjatve naših državljanov, vlagalcev pri bivši madžarski Poštni hranilnici v Budimpešti. Za zdaj se še ne da napovedati, kdaj se bodo te terjatve izplačale, ker nam madžarska Poštna hranilnica v Budimpešti še ni poslala kritja za izplačilo teh vlog.

uredili do sedanjega stanja, toda od remize dalje proti št. Vidu pa sploh ni videti ničesar, kar bi spominjalo na kako resno delo. Odmetana prst ter zabiti količiki nas ne smejo motiti, tudi ne sadno drevje, ki so ga že nasadili ob novi trasi skozi od gostilne Kavčič proti Dravljam. Mnenja smo, da bi se morala gradnja te ceste pospešiti.

Med gostilno pri Kmetu v Šiški ter med prvim večjim ovinkom, ki bo zdaj v celoti izravnano, se sprežaja parni valjar, ki utrjuje novo cestnišče. Od ovinka dalje do remize je cestnišče že utrjeno. Na tem delu ceste je položen tudi že novi tramvajski tir, postavljeni so tudi že železni tramvajski nosilci za žico, tir sam je pri remizi tudi že zvezan z stari tramvajskim tirom. Očitno so te priprave izvršene zato, da bodo tramvaj čimprej prestavili na novo cesto, da bodo lahko potem pred remizo razdrli sedanjo cesto in napravili novo cestnišče, ki bo nekoliko spremenilo smer. Od gostilne pri Kmetu dalje so te dni tudi prestavili vse telefonske in brzojavne žice, od remize dalje pa pravkar dovažajo nove drogeve za tovrstno napeljava.

Vse gre v resnici silovito počasi od rok in vse izgleda, da letos ceste do št. Vida še ne bomo imeli urejene.

Filmi

»Caritini ljubljeneec« (Kino Matica). Dvori, baročni kostumi, dvorske intrige, pikantne zgodbe so menda še vedno najhvaležnejši predmet za filme, ki jih producenti pošiljajo za »izobrazbo« najširših množic. Kakor da je samo ta »visokob« družba zmožna sploh misliti, čustvovati in oblikovati življenje. Vtis, ki ga pušča film za seboj, je več kakor kvaren. Saj nima vsebine, praznota pa krije lasčivo koketiranje s publiko, ki ga ne opravičuje niti sklicevanje na zgodovinsko resničnost ali kaj podobnega. Vse pa je bilo v filmu že tisočkrat premeleto.

Kulturni koledar

Anton Koder

21. maja 1851 se je rodil v Radomljah pri Kamniku pripovednik Anton Koder. Gimnazijo je končal v Ljubljani in je bil sošolec Detele in Tavčarja. Postal je pošti uradnik in je služboval po raznih krajih Avstrije. Po upokojitvi se je preselil v Ljubljano, kjer je 21. febr. 1918 umrl. — S pesmi je začel zelo zgodaj. Priobčeval jih je v Kresu, Zori itd. Svoj prvi prozaični spis je objavil v Novicah (Ena noč na gorejskih planinah). Pisal je tudi v Slovenski Narod in nebroj krajskih stvaric je prinesel celo Stritarjev Zvon. Po ustanovitvi Kresa je postal njegov glavni pripovednik. Znani so pred vsem njegovi trije romani Zvezdana, Luteranci in Kmetijski triumvirat. — Več njegovih stvari je izšlo tudi v Slovenskih večernicah. — Koder je izšel iz Jurčičeve šole, vendar pa se ni mogel osamosvojiti in napisati kakšne boljše stvari. Znan je po svoji grobosti pri opisovanju kmečkih značajev in pri zlorabi, Radi tega ga je tudi napadel Mencinger v Ljubljanskem Zvonu (Cmokavci in Ušperna). Bil pa je tudi spreten publicist.

Liubljana danes

Koledar

Danes, petek, 21. maja: Andrej.
Sobota, 22. maja: Emil.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste.

Drاما: Matura. Dijaška predstava. Izven.
Opera: Zaprt.
Kino Union: Španska kri.
Kino Sloga: Matura.
Kino Matica: Caričin ljubljenec.

Z ogromno energijo se ponaša strojna in kovinska industrija. A ta energija spi, dokler je ne izkoristi človek, da se z njo povzpne za gospodarja mrtvega stvarstva. Mnogi stroji raznih oblik, za razne smotre ustvarjeni, človeku v pomoč iznajdeni, jo krijejo v sebi. Treba nam je le podjetnosti in dobre volje, včasih tudi malo tveganja, brez katerega pa ni uspehov, in z železnimi rokami ei bomo ustvarjali novo blagostanje! — Kar zavzelo boste stopali skozi paviljone ljubljanskega velesejma, ki vam bodo od 5. do 14. junija prikazovali dovršene izdelke strojne in kovinske industrije. Človeški duh se je pokazal na polju tehnike tudi v teku preteklega leta zelo tvornega.

*** KINO ***

TEL. 27-30 SLOGA

Na splošno željo samo še danes
Simone Simon v prekrasnem deklisnem filmu

MATURA

Predstave danes ob 17, 19-15 in 21-15 ur.

TEL. 22-21 UNION

Premiera!

Največji originalni španski pevski film z
operno pevko IMPERIA ARGENTINA.

Španska kri

TEL. 21-24 MATICA

Velešim iz šiviljenja ruske carice Elizabete

Caričin ljubljenec

Olga Čehova Willy Eichberger
Adela Sandrock

Predstave danes, razen v Slogi ob 16, 19-15
in 21-15 ur!

V Rim na jugoslovansko razstavo likovne umetnosti pojdejo nekatera dela s II. pomladanske razstave slovenskih likovnih umetnikov. Zato bo ta razstava odprta v Jakopičevem paviljonu samo še do nedelje 23. maja zvečer, ter opozarjamo vse one, ki si te zanimive razstave še niso ogledali, da to store še ta teden.

Lični izdelki iz rafije so tako trpežni in poceni, da se vedno bolj uveljavljajo in imamo zato že tudi prav čedno razvito rafijsko industrijo, ki nam jo z najlepše strani pokaže spomladanski velesejem od 5. do 14. junija. Seveda bodo pa na spomladanskem velesejmu privabljali kupce tudi naši domači pletarski izdelki od vsakdanjih preprostih košar pa do najmodnejših garnitur, ki tako prikupno izpopolnjujejo našo stanovanjsko opremo, zlasti si pa letovanja ne moremo misliti brez udobnih pletenih naslonjačev.

Važen nujni sestanek članstva in tehničnega odbora v petek 21. maja 1937 ob 20. v hotel »Slo-nova«. Dirka v Zagrebu, pregled propozicij dirke Ljubljana 6. junija 1937. Kontrola članov izletnikov iz Trsta. ZSK Hermes.

Protituberkulozna zveza v Ljubljani se ob ključku letošnjega protituberkuloznega tedenja zahvaljuje vsem čimteljem, kateri so na katerikoli način pripomogli, da je ta teden tako v moralnem, kakor tudi v gmočnem oziru prav dobro uspel. Posebno se zahvaljujemo tudi tem potom banu dravske banovine, gospodu dr. Marku Natlačenu, ki je prevzel pokroviteljstvo nad vsemi prireditvami in je otvoril teden, nadalje vsem predavateljem, tako pri otvoritvi tedna, kakor pri podoželskih prireditvah in v ljubljanski radio-oddajni postaji, nadalje tej postaji sami, ker je priobčevala vsa naša poročila, končno pa številnim nabiralcem in nabiral-kam ter darovalcem prispevkov. — Še enkrat prav srčno hvala v imenu vseh onih jetičnih, ki so pod-pore potrebni. Točen obračun bo Zveza položila po dospelju poročil in obračunov svojih edinic.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. Začetek ob 20. uri:
Petek, 21. maja ob 15.: »Matura.« Dijaška pred-stava. Izven. Globoko znižane cene od 14 do 22 din.

Sobota, 22. maja: »Rivala.« Red A.

OPERA. Začetek ob 20. uri:

Petek, 21. maja: Zaprt.

Sobota, 22. maja: »Plamen.« Red B.

Mariborsko gledališče

Petek, 21. maja: Zaprt.
Sobota, 22. maja ob 20. uri: »Bela bolezen.«
Premiera.
Nedelja, 23. maja: Zaprt.
Ponedeljek, 24. maja ob 20. uri: »Madame Butterfly.« Gostovanje ljubljanske opere.

Stanovanjske odpovedi in drugo

Ljubljana, 21. maja.

Za majski selitveni termin je bilo zaznamovanih do 250 stanovanjskih odpovedi tako pri sodišču, kakor privatno. Na ulicah ni bilo opaziti kakšnega večjega preseljevanja strank. Ljubljanski postreški tarna in se priložuje, da niso pri selitvah deležni kakih večjih zasluzkov, ko je bilo to pred vojno njih prav dobro pridobitno torišče. Postreški so imeli pred vojno celo svoj velik selitveni voz, s katerim so strankam prevajali pohištvo na vse strani, tudi na deželo. Ta voz sedaj nekeje počiva. Postreški se pritožuje, da jim mnogi nepoklicani delajo hudo konkurenco, ker prevažajo za sramotno nizko odškodnino strankam njih pohištvo in ropotijo. Drugače je bilo sedaj v maju predlaganih nekaj deložacij, ker se stranke upirajo izpraznitvi sodno jim odpovedanega stanovanja.

Do sedaj je bilo letos pri sodišču podanih že 506 sodnih stanovanjskih odpovedi. Razlogi so vedno, v 90 odstotkih primerih, isti. Stara pesem: »Ne plačuje najemnine. Dolguje že 2000 Din za najemninu!« itd. Nekateri stranke pa so zelo hudobne. Gospodarjem nagajajo, kjer le morejo. Tako je neki gospodar navedel v sodni odpovedi: »Odpovedal sem stranki ustmeno, toda stranka je zahtevala sodno odpoved.«

S starodavno in znamenito hišo št. 1 v Wolfovi, nekaj Gledališki ulici je velik križ. Ta hiša ima za seboj lepo zgodovino, ki jo je opisal pok. Radicz. V zemljiški knjigi je ta hiša zaznamovana pod vložno št. 75 k. o. Kapucinsko predmestje. Od l. 1861 je kot solastnica zaznamovana poleg drugih Alojzija Trojnarjev roj. Bals. Podjetni trgovec Peter Lašnik je počasi odkupil od nje in solastnikov njih delež in je leta 1876 postal s svojo ženo Louizo edini lastnik. Trgovec Lašnik je prvi otvoril večjo trgovino s semeni, ki mu je dobro uspevala. Imel je tudi pod Rožnikom najlepši sadovnjak v bližini strelišča. Leta 1908 je umrl. Njegova žena Louiza

Ali bo Ljubljana vzdržala?

Državno nogometno prvenstvo prehaja v zaključno fazo. Še dve nedelji in konec! Toda v kljub dejstvu, da že imamo državnega prvaka za letos, ki ga ne more nihče več doseči, bodo vendar zadnje tekme prav tako zanimive, kot so bile prejšnje, če ne morda še bolj. Državno prvenstvo je postalo zanimivo za nas prav za prav šele sedaj, ko ga je že skoraj konec. Gre namreč za to, kdo bo zadnji.

V spodnjem domu prvenstvene tabele grozi vsem petim klubom zadnje mesto, vsaj teoretično, če že ne praktično. Nemila usoda, da izpade, zadene lahko Haška, Baska, Concordija, osiješko Slavijo in pa Ljubljano. Toda to samo teoretično; praktično lahko takoj črtamo i Hašk i Bask. Prvi je na 6. mestu v tabeli in mora igrati še s Hajdukom v Zagrebu in Slavijo v Osijeku. V obeh tekmah bo prav gotovo dobil toliko, da se mu ni treba ničesar bati. Bask ima 12 točk in je osmi. V Belgradu mora igrati še z Jugoslavijo in BSK. Če bo Bask izgubil proti Jugoslaviji, mu bo obe točki pustil BSK. S tem moramo računati kot z dejstvom. Sportna politika ne bo dopustila, da bi imel Belgrad v državnem prvenstvu samo dva zastopnika, dočim bi imel Zagreb tri klube. To je vprašanje prestiža in v tem bo Belgrad prav gotovo nepopustljiv.

Tako nam po našem računu ostanejo samo trije klubi: Concordija, osiješka Slavija in pa naša Ljubljana. Vsi trije klubi plovejo v nevarnem vodovju in vsakemu lahko spodreje. Concordija ima svojih 13 pik in še eno tekmo v Ljubljani. Danes se še nahaja na sedmem mestu. Kako bo v nedeljo, bomo videli!

Osiješka Slavija si bo s svojimi 12 točkami z nedeljsko tekmo v Belgradu z BSK najbrž samo poslabšala svojo goldiferenco in bo ostala pri svojih 12 pikah. Ni verjetno, da bi uspela na tujih tleh proti BSK. Pač bo pa v nedeljo teden na domačih tleh prav gotovo poizkusila vse, da pre-maga HAŠKA in si s tem tudi zagotovi svoj nadaljnji obstoj.

Naša Ljubljana je v najobupnejšem položaju. S svojo porazno goldiferenco je danes na zadnjem mestu in ima 11 točk. Pred seboj ima še dva izredno težki tekmi. Na eni strani zagrebška Concordija, ki iz Ljubljane ni odšla skoraj nikdar poražena in ki je v poletnem delu prvenstva izgubila samo eno tekmo, na drugi strani pa pride v Ljubljano še sarajevska Slavija, ki je bila je-senski prvak v prvem delu državnega prvenstva.

Ljubljani gre za biti ali ne biti. Nedeljska tekma bo obenem tudi resno pokazala, kdo bo za letošnji izpade. Če v nedeljo izgubi proti Concordiji, je brez besede zadnja; tudi zmaga nad sarajevsko Slavijo ji potem ne more nič pomagati. HAŠKA bo osiješki Slaviji obe piki enostavno podaril, ker je pač tako, da so Zagrebčani metali polena pod noge Ljubljani že ob vstopu v državno prvenstvo in ji bodo zavili vrat na konec prvenstva, če ga bodo le mogli. Se ne da nič pomagati; športna politika je taka kot so vse druge, namreč umazana.

Nedeljska tekma je najoslednejša in s to tekmo se bo v Ljubljani tudi odločilo, kdo bo zadnji. Ljubljani ne zadostuje niti neodločen rezultat, kajti elaba goldiferenca jo bo vkljub temu pokopala. Ko stojimo ob teh žalostnih številkah, ki popolnoma jasno kažejo, v kakšnem položaju se nahajamo, gledamo s tem večjim zaupanjem v našo enajstorico, ki zastopa naš nogometni šport. Po vsem dosedanjem trudu in pehanju nam ostane samo še tekmi s Concordijo in sarajevsko Slavijo. Na domačih tleh lahko porazimo oba kluba in če bo Ljubljana zaigrala malo bolj po-zrtvalno, ji bo to tudi uspelo. Zato pa tudi pričakujemo od naših reprezentantov, ki se tega za-vedajo, da bodo storili svojo dolžnost. Vsa sloven-ska športna javnost to tudi pričakuje.

Nedeljska tekma med Ljubljano in Concordijo bo odločila, kdo bo zadnji. Mi smo trdno prepri-čani, da se bomo z nedeljske tekme vračali domov zadovoljni in da nam ne bo treba reči, da ves slovenski nogomet ni vreden niti piškavga oreha.

V nedeljo Ljubljana: Concordija

Končno se je približal odločilni trenutek. Kapitan ljubljanskega moštva bo v nedeljo vzel žogo liki Hamlet lobanja v roke in spregovoril svetovnoznane Shakespeareove besede: »Biti ali ne biti — to je zdaj vprašanje!« Kazalec se pomika na polnoč, voda teče v grlo, reši se, kdor more! Letošnje ligaško leto je kazalo spočetka, da bo novi slovenski zastopnik dobro utrdil sloves slovenskega nogometa v tej težki konkurenci. Prve tekme je odločal z zavidanja vrednim pridom v svoje korist. Kmalu pa se je stvar obrnila. Nekaj igralcev, ki so bili stebri moštva, je odšlo k voja-kom, druge so iz bojnih vrst vrgle nesrečne ble-sure. Sistem igre, ki bi se bil ob prvotni zasedbi mest morda obnesel, je kmalu povsem odpovedal.

je postala popolna lastnica, njej pa je pozneje sle-dila Ana Lassnikova.

Po zgodovinski majniški deklaraciji leta 1918 je med ljubljanskimi nemškimi posestniki in pod-jetniki završalo. Spreletel jih je grozen strah in začeli so prodajati hiše za skoraj slepo ceno. Tudi Ana Lassnikova je prodala to hišo. Dne 1. julija 1918 je bila pri nemškem advokatu in zagrozenem sovražniku Slovencev dr. Erwinu Ambrosietu podpisana kupna pogodba, s katero je lastnica hišo prodala Antonu Pesku, lastniku tiskarne v Fran-čiškanski ulici št. 10, kakor to pogodba navaja, za 350.000 kron. Pogodba je bila nemško sestavljena.

Anton Pesek, tiskarnar v Ljubljani, pa je dne 14. julija 1922 hišo prodal Jadranski banki v Bel-gradu za 7.750.00 Din. Pogodbo sta takrat podpi-sala za banko upravni svetnik dr. Josip Azman in ravnatelj Ciro Kamenarović, katero ime pa v fi-nančnem svetu še vzbuja primerne reminiscence. Ker se je pozneje ta banka spremenila v Jadransko-podunavsko banko, je bilo to tudi v zemljiški knjigi zaznamovano. Ta banka pa je 29. marca 1928 hišo prodala veletrgovcu Emeriku Mayerju za 1.250.000 Din, ki je zasnoval načrt, da tam zgradi moderno, veliko trgovsko hišo. Toda leta hude fi-nančne krize, ko je nastopilo veliko pomanjkanje denarja, so te načrte za nekaj časa prekržala.

Sedanji lastnik g. Emerik Mayer je letos, dne 25. januarja vsem strankam v tej hiši odpovedal lokale in stanovanja za majniški selitveni rok. Mnoge stranke so se že izselile in so nekatera stanovanja sedaj popolnoma prazna. Tudi lokali so večidel zapušteni. Štiri stranke pa so se obotav-ljale ob določenem roku zapustiti stanovanja. Last-nik je bil sedaj primoran proti tem najemnikom pri sodišču predlagati deložacijo. Kakor hitro bo hiša izpraznjena, prične lastnik s podiranjem hiše, kar se zgodi v kratkem času.

Mnogo je še drugih lokalnih hišnih zanimivo-sti. Za jesen se nam napovedujejo prav senzacija-nalne javne dražbe raznih gradov in palač.

Neuspeh se je vrstil za neuspehom. Pomlad je po-kazala še žalostnejši prizor. Igralci Ljubljane so na tujih igriščih izgubljali z neznanjskimi rezul-tati. Prvi svetli žarek je prinesla tekma z Baskom, ki je dala Ljubljani prvi dve letošnji točki, ki sta bili več kot krvavo potrebni.

Zdi se, da vsi neprijateljski faktorji pridno rovarijo proti nam. Za vsako ceno bi radi vrgli slovenskega zastopnika iz sedla. Kakor je videti, bodo neslovenski klubi, ki so že na varnem, svoj-im miljenecem, ki še plavajo, darovali točke samo, da bi Ljubljana odletela. Pretekla nedelja je našo trditve prva dokazala.

Prvi zimski vzpon po severozapadnem grebenu Planjave

Ljubljana, 20. maja.

Na binško nedeljo sta Boris Režek in Davorin Kremžar izvedla prvi vzpon v zimskih razmerah po severozapadnem grebenu Planjave. Tura je od začetka do kraja kazala povsem raz-ličen karakter od-letnega vzpona. Snežne opasti, snežni štiti, zaledeneli žlebovi in zameti so po-vsem spremenili podobo terena ter stil tehničnih zahtev. Mesto plezalk so zavzeli kvedrovci z dere-zami, cepin, skalni in ledni klini. Tehnično izred-no težka so bila mesta, katera so v veliki naklonini snega, ki se še ni bil uletel, zahtevala skrbne pazljivosti in znanja. Tura sama, ki je trajala do-brih štirinajst ur in pol, bi se dala po mnenju enega od udeležencev primerjati s turami v Za-padnih Alpah ter predstavlja izbornen trening (vrh tega zelo poceni!) za stenске podvige v imeno-vanih Alpah. Razmere v naših gorah so po soglas-ni izjavi obeh partnerjev bolj zimske kot v kole-darski zimi.

Po nedolžnem obsojen - sedaj oproščen

Ljubljana, 21. maja.

Lanskega leta je bil pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani obsojen Stanko Zdešar, posestnik iz Kozarji, sedaj na Viču, zaradi krivega pričevanja na 5 mesecev strogega zaporja in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let. Če takrat je zatrjeval, da je popolnoma nedolžen in da so mu priče sovražne. Zato si ni dal miru, dokler ne dokaže svoje ne-dolžnosti. Letos je vložil po odvetniku dr. Ražnu predlog za obnovu kazenskega postopanja, ker je našel nove okolnosti, ki so dokazovale njegovo nedolžnost. Okrožno sodišče je sedaj ugodilo nje-govemu predlogu, dovolilo obnovu kazenskega po-stopanja in pri ponovni razpravi Stanka Zdešarja oprostilo vsake krivde in kazni. Tako je dobil Stanko Zdešar po težkem boju končno moralno za-doščenje.

Izletnikom v Postojno 23. maja

1. Odhod vlakov iz Ljubljane gl. kol.:
a) ob 5. uri 40 min., s tem vlakom odpotujejo vsi oni izletniki, ki so se javili za 6.15 uro pri A. Gorec, družbi z o. z. in A. Tičar, trgovini s papirjem;
b) ob 6. uri 15 min., s tem vlakom se odpeljejo vsi ostali izletniki, ki so se prijavili za ta vlak iz Ljubljane ali okolice;
c) ob 10. uri, vsi oni, ki so se prijavili za ta vlak; d) četrti vlak je zagrebški vlak, ki ima odhod iz Ljubljane gl. kol. približno ob 10. uri 30 min., s tem vlakom odpotujejo vsi preostali izletniki.
2. Vstop k vsem vlakom v Ljubljani gl. kol. je pri vходу poleg vrta kol. restavracije.

Maribor

Koncertna revija Glasbene Maticе, ki se bo vršila v sredo, dne 26. maja ob osmih zvečer v unionski dvorani bo ena najzanimivejših koncertnih prireditve v tem letu. Z izbranimi točkami nastopijo šola, zbor in orkester. Nastopilo bo okoli 200 ljudi. Vstopnice za koncert, ki zasluži lep obisk, so v predprodaji v trgovini Z. Brišnik.

Ljudska univerza priredi v ponedeljek, 24. maja baletni večer. Uvodno predavanje bo imel prof. dr. Vladimir Kralj, nastopita pa koloratura pevka ga. Tinka Vesel Polla in baletni plesalec g. Boris Pilato.

Davčna uprava opozarja davkoplačevalce, da je 15. maja potekel rok za plačilo II. četrtletnega obroka zgradarine, pridobnine, davka na poslovni promet in luksuz, rentnine, davka na neoženjene osebe, družbenega davka, vojnice in dodatka na skupni bruto promet. Davčne zavezanec opominja, da zapadle obroke plačajo v roku 8 dni, ker se bodo sicer prisilno izterjali.

Od tu in tam

Po uradnih statističnih podatkih so jugoslo-vanske državne železnice januarja, februarja in marca prevozile skupno 11.268.566 potnikov (lani v istem tromesečju 9.595.464 potnikov), kar pomeni ogromno povečanje potnikov v letošnjem prvem tromesečju, in sicer za 1.673.102 ali v odstotkih za približno 17%. Največ potnikov so železnice prevozile v marcu, in sicer 4.166.752 (lani v marcu 3.326.026) tako, da je število potnikov v tem mesecu naraslo proti lanskemu marcu za 25%. Potniki z voznimi listki Putnika niso všteti.

V Ljubljani se mudi te dni plesni mojster in koreograf opere v Curihu Slovenec Pino Mlakar s svojo soprogo Pio. Mlakar se je s svojo umetnostjo proslavil že v vsej Evropi, v svoji domovini pa je nastopil z velikanskim uspehom tudi v Zagrebu. Pino Mlakar namerava nastopiti tudi v Ljubljani.

Nemška vlada je znižala mesečno kvoto, ki je bila določena za nemške turiste, ki potujejo v Ju-goslavijo. Do sedaj je znašala za svote 500.000 nemških mark mesečno, odslej pa bo znašala le 400.000. Ker so bile do sedaj mesečne svote izčrpa-ne vedno vnaprej, je prav gotovo, da bomo v naših letovišnih videli mnogo manj nemških turistov, skoro nobenega pa v jeseni. To se je pripetilo že lani, čeprav mesečna svota se ni bila znižana.

Novo veliko tovarno za impregiranje lesa bo zgradila francoska tvrdka »Ditad« v Slavenskem Brodu. Francoska družba se je dogovorila z občino, da ji je odstopila del svojega zemljišča ob Savi, da bo tam postavila tovarno, zgradila nekaj industrijskih tirov in zgradila tudi svoje pristanišče. Tvrdka hoče les dovažati in odvažati največ po Savi.

Sam se je »operiral« 63 let star-kmet Marko Oreškovič v Srednjaci pri Zagrebu. Starec je imel težko kilo, vendar je še vedno prijel tudi za kako težje delo. Sredi dela na polju pa ga je v trebuhu nenadoma močno zbolelo, da ni mogel več domov. Nikogar ni bilo v bližini, da bi ga mogel poklicati na pomoč. Da bi se znebil bolečin, je kar potegnil svoj žepni nožič in si z njim razpjal del trebuha. Nekaj črev mu je izstopilo, bolečine so nekoliko pojenjale, vendar si mož ni mogel kljub temu nič pomagati, ker se ni mogel dvigniti. Šele ko so ga našli kmetje so poklicali zdravnika, ki je starega kmeta dal prepeljati v bolnišnico. Operacija v bolnišnici je uspela.

Za tatvino sukne je dobil pred varaždinskim sodiščem dve leti in šest mesecev robije Ljubljančan Viljem Kodelja. Kodelja je bil več let gost kaz-nilnice v Lepoglavju, ker je bil zelo nevaren prijatelj tuje lastnine. 5. aprila so ga izpustili iz kaznilnice, pa je še istega dne ukradel iz meščanske šole v Varaždinu sukno. Romal je spet pred sodnika, ki mu je odmeril težko kazen. Kodelja je prišel tako že šestnajstič v zapor zaradi tatvine.

Z odlokom kmetijskega ministra so postavljeni za uradniške pripravnike pri kmetijski vzorni in nadzorni postaji v Splitu inž. Alojz Prezel, pri kra-ljevi banki upravi v Ljubljani inž. Viljem Masten, pri kmetijski postaji v Osijeku inž. Aleksander Petrik in Radoslav Miletič, pri kmetijski postaji v Zagrebu inž. Ljudevit Kavčič, pri kmetijski postaji v Ljubljani inž. Gvido Sajdik in Vojin Dragović.

V Prištini je v sredo Namon Redžepović ustrelil šabana Setedinoviča, ker mu je pred dnevi odpeljal ženo in dva otroka. Namon je bil že poprej nekaj-krat pri šabanu in ga rotil, naj mu vrne ženo z otroki, vendar so bile vse prošnje zaman. Pred šeri-jatskim sodiščem si je nato skušal doseči pravico, vendar je sodnik odredil, da mora žena prekiniti zveze z obema. Ko sta se pa Namon in šaban srečala na cesti, je Namon potegnil revolver in petkrat ustrelil na šabana.

Povrnil se iz svatbenega potovanja je v pija-nosti ubil svojo mlado ženo Franjo Korosek, ki biva v Slovenju pri Prištini. Korosek se je bil oženil v okolici Vrnjačke banje in se v terek vračal domov. Spotoma pa je stopil v gostilno in se napil. Ko sta stopala z ženo po cesti je Korosek nenadno poteg-nil samokres in začel streljati. Eнден strel je zadel ženo v grlo, da se je zgrudila. Ko je Korosek to videl, je še dvakrat ustrelil nanjo. Nato se je ustrelil še sam.

Na morju ob Kaliforniji je tovorni parnik »Alamarc« zadel v ribiško ladjo »Normandie«, ki se je takoj nato potopila. Na ladji je bilo tudi šest Hrvatov, ki so bili obenem lastniki »Norman-die«. Tovorni parnik je posadko »Normandiec« sicer rešil, potopil pa se je z ladjo vred tovor navlojenih rib. Potopljena ladja je bila največja ribiška ladja, kar so jih imeli Jugoslavlani na Tiheem oceanu.

Papir in karton sta se spet podražila za 10%. Letos se je papir že štirikrat podražil. Vsa po-dražanja znašajo skupaj 20%. Ponovnemu zviševanju cen papirju so krive dražje surovine. Se-veda so zaradi tega tudi vsa grafična podjetja povišala cene svojim izdelkom za 10% od sedanje že obitno podražila papir, je še vedno pričakuje novih podražitev. Zaukrat sta to povišanje naj-a-vili le dve podružnici zveze jugoslovanskih grafičnih podjetij in sicer v Zagrebu in Splitu.

Kongres vseh svetovnih novinskih agencij bo sredi junija v Dalmaciji. Odposlanci agencij bodo zborovali na eni izmed ladij Dubrovačke plovidbe in se bodo z njih vozili ob dalmatinski obali. Na ladji bodo tudi stanovali. Glavno vprašanje, ki ga bodo obravnavali, bo organizacija poročevalske službe. Kongres se bo začel ob Sušaku, nadaljeval pa se bo na vožnji do Kotora. Iz Kotora bodo odpluli spet nazaj v Split, odtod pa odpotovali v Belgrad. Obiskali bodo tudi Bled, kjer bodo formalno zaključili kongres. Prišlo bo 25 direk-torjev, z vsemi drugimi uradniki in odposlanci pa bo udeležencev 60. Naša agencija Avala bo v tem času postavila na ladji poseben aparat, da bo z njim obveščala naše časopise o poteku kongresa.

Za otvoritev kmetijske razstave v Pragi je predsednik češkoslovaške vlade g. Hodža povabil na teden dni v goste zastopnike našega združni-štva. Ekskurzijo priredi glavna zadruga zveza. Udeleženci se odpeljejo v četrtek zvečer, tako da se bodo mogli udeležiti vseh prireditve te razstave v Pragi. Na ekskurzijo pojdejo zastopniki našega združništva iz vse države, kot odposlanec vlade se je za udeleži minister brez portfelja dr. Djor-djevič.

Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug je načela akcijo za ustanovitev zadruga šole v Bel-gradu. V ta namen je izdelala pravila, ki jih bo proučila na prvi seji uprava glavne zadruga zveze. Šola se ustanovi kot zadruga s sedežem v Belgradu, in sicer po zgledu združnih šol, ki že obstoje in prav dobro funkcionirajo v Zagrebu in Ljubljani.

Angleška mornarica - bistvena vez imperija

Na imperijalni konferenci, ki se je začela te dni v Londonu, so se sešli najplivnejši, najbistrejši in najmočnejši možje iz vsega britanskega imperija. Zdi se, da bodo v glavnem razpravljali ne toliko o trgovskih in gospodarskih vprašanjih kot o obrambi imperija.

Po neštivilnih brezuspešnih poizkusih za razorožitev narodov je tudi Anglija prisiljena, da zavaruje sebe in svojo skupnost. Zato je osnovala načrt za utrditev svoje moči s približno 250 milijardami dinarjev v bodočih petih letih.

Besedilo ustave ne zahteva od angleških dominionov, da bi neizogibno sodelovali pri tem načrtu. Vsem je popolnoma na prosto dano, da store mnogo, malo ali nič. Ravno radi tega pa je upati, da je vez med Anglijo in njenimi kolonijami tako tesna in prijateljska, da se bodo vse z veseljem odzvale pozivu, naj to vez še bolj utrdijo in zavarujejo proti vsaki nevarnosti.

Vsa bodočnost in moč britanskega imperija je v njegovi mornarici, ki mora obvladati vsa morja, da more biti v nepretrgani vezi z domovino-materto. Iz tega sledi, da je treba predvsem pomnožiti in izpolniti mornarico ter njene postojanke.

Po posebnih pogodbah ima sicer Amerika pravico do istega števila ladij kot Anglija, vendar pa je med njima tako iskreno prijateljstvo, da nobena ne pomeni nevarnosti za drugo. Obema se zdi vojska že zastarelo politično sredstvo; obe jamčita za svetovni mir.

Vsa obramba je torej naperjena le proti drugim silam. Zato je treba v prvi vrsti utrditi pristanišče Capetown v Južni Afriki ter tako zavarovati sredozemski poti vzporedno pot v Indijo.

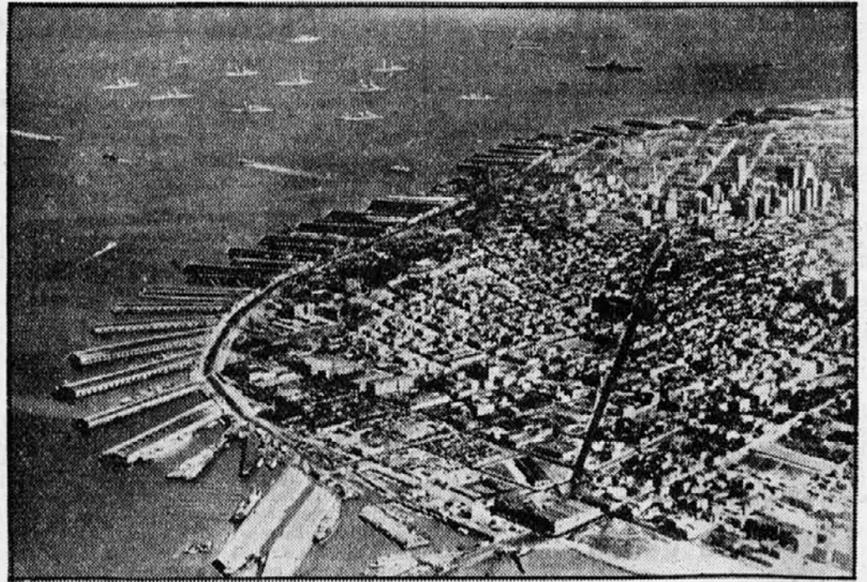
Drugo, strateško važno pristanišče je Singapur. Že dvajset let požira ta postojanka vsote za utrjevanje in izpopolnjevanje, pa bo še treba dodati toliko, da bo lahko kljubovala najbistnejšim napadom. Neumno je misliti, da s tem preti kaka nevarnost Japonski, ki je prav toliko oddaljena od Singapoura kot Anglija od Newyorka. To bo le angleška močna postojanka za obrambo Avstralije in Nove Zelandije.

Vzporedno z mornarico pa se mora razvijati tudi letalstvo, ki naj ji zlasti pomaga odkriti sovražnika.

V tem pa je tudi vsa moč in nevarnost letalstva. Da bi letala kljub svojim bombam in strojniam mogla prizadeti posebno škodo dobro opremljenim modernim bojnim ladjam, na to še misliti ni vredno. Kajti sedanje bojne ladje s številnimi navadnimi in protiletalskimi topovi, z močnim oklepom in močno posadko niso uboge, nezavarovane in krhke hišice, ki se ob vsakem puku razlete, ampak trdnjave, ob katerih si bo marsikdo polomil zobe, preden bo dosegel kaj uspeha.

Tudi podmornice niso več tako strašno nevarne, odkar jih je z novimi iznajdbami močje pravočasno »razkrinkati«.

Zaradi tega je angleška admiraliteta prišla do zaključka, da more uspešno vršiti nadzorstvo in nadvlado v vseh morjih samo s številno, moderno opremljeno mornarico in spremstvu letalstva, za katerih nabavo se ni treba strašiti nobenih, še tako ogromnih stroškov. Anglija je torej pristala na ta predlog, vedeti pa hoče še, kaj naj pričakuje od svojih dominionov. In to bo zvedela na tej konferenci. (g)

Del pristanišča v San Franciscu v Ameriki, kjer je divjal pred nedavnim ogromen požar

Dragoceni radij v kanalu

Najbolj redka prvina, ki jo poznamo in jo v zadnjem času z velikim uspehom porabljajo tudi v zdravilstvu, posebno pri zdravljenju raka, je radij. Zaradi svoje redkosti je ta prvina tudi temu primerno draga, saj je vsega skupaj na vsem svetu komaj nekaj sto gramov. Prave redkosti so one bolnišnice, kjer radija sploh kaj imajo. Zato tudi ni nič kaj prijetno, če se pripeti kaj takšnega, kakor zadnje dni v neki dunajski bolnišnici, kjer se je še tistih 5000 miligramov radija, ki so ga tam imeli, nenadoma izgubilo.

Pravijo, da ni bilo v dunajskih bolnišnicah ničesar, kar bi s takšno skrbnostjo varovali, kakor radij v leinzerški bolnišnici. Tudi tu so uporabljali to redkost za zdravljenje raka. Bolnike so zdravili na dva načina: ali s tem, da so jih s posebnimi pripravami obsevali, ali pa s radijem, vdelanim v palčice. Na ta drug način so zdravili tudi v zadnjem času neko žensko, ki je imela raka in ki bi bila bolnišnici kmalu povzročila okoli 8000 šillingov škode zaradi svoje nevednosti ali pa vsaj nepazljivosti. Po zdravljenju s temi radijskimi palčicami se je šla omenjena bolnica umivati

k lijaku, pri čemer so ji palčice padle v lijak. Tega ni niti opazila. Ker ni bila ona edina, ki so ji v tej bolnišnici skušali vrniti zdravje s tem radijem, so seveda to zdravilno sredstvo takoj pogrešili. Napravili so temeljito preiskavo po vsej bolnišnici. Preiskavi se tudi ni mogla izogniti omenjena bolnica. Vendar pri njej niso našli ničesar. Sploh se ji je čudno zdelo, kako to, da iščejo radij pri njej, kajti ni se prav nič zavedala, da je povzročila ravno ona to veliko zaskrbljenost v bolnišnici. Končno pa so le ugotovili, da je ona zadnja imela radijske palčice v rokah. Spomnila se je tedaj, da so morda takrat, ko se je umivala, padle v lijak. Ko je bilo že vsako upanje skoro odveč, je vodja bolnišnice razpisal nagrado 800 šillingov za onega, ki se mu posreči najti izgubljeno dragocenost. Dunajska občina je najela takoj večje število delavcev, da temeljito preiščejo vse kanale, posebno tiste, ki vodijo iz bolnišnice.

Sele pred vema dnevoema je preiskava rodila uspeh. V nekem kanalu v bližini bolnišnice so našli vse palčice, v katere je bil vdelan radij. Srečni iskalci so obljubljeni nagrado tudi dobili.

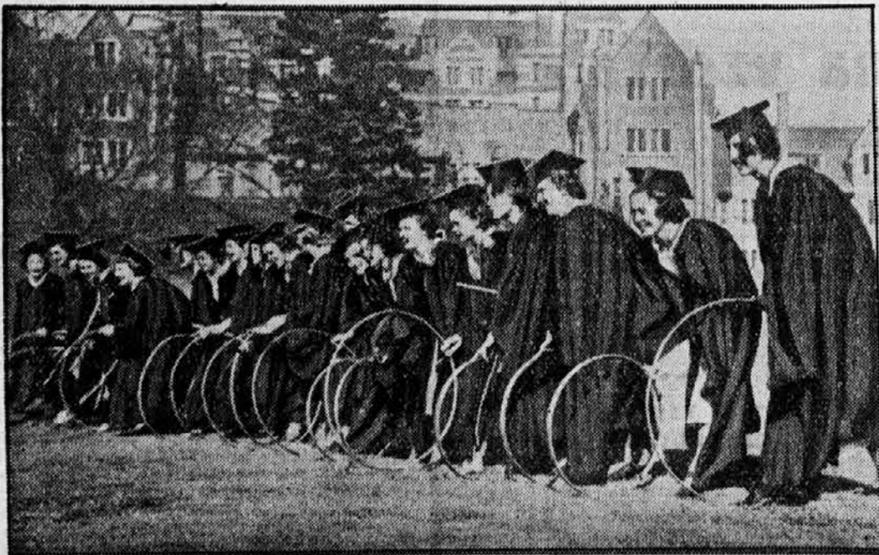
Umetna človeška kri

V sredo se je na Dunaju začel tako imenovani »zdravniški teden«. V zvezi s tem pa je bila istega dne odprta tudi razstava v dunajski splošni bolnišnici, ki kaže nekatere prav zanimive nove pridobitve v zdravniški vedi. Posebno pozornost vzbuja umetno pripravljena človeška kri, ki bo odslej naprej vedno na razpolago na vseh avstrijskih reševalnih postajah.

Dosedaj se je dostikrat dogajalo, da je moral ponesrečenec, n. pr. motociklist, ki je dobil huješe notranje poškodbe, kmalu za tem, ko se je nesreča pripetila, umreti zaradi prevelike izgube krvi, predno so ga mogli pripeljati v bolnišnico, ali mu kri

drugače ustavit. Zdravniki so se že dalj časa ukvarjali z vprašanjem, kako bi se dalo omejiti število takšnih žrtev. Treba je bilo poizkusiti, kako bi se dala umetno pripraviti človeška kri ki bi bila lahko vedno na razpolago. Ta poizkus je tudi v resnici posrečil. Napravili so tekočino, ki je po svoji kemični sestavi popolnoma enaka človeški krvi, in ki more opravljati tudi isto funkcijo. Treba jo je samo takrat, kadar komu preti smrtna nevarnost zaradi izkrvavitve, vbrizgati v žile in srce, ki bo na ta način umetno delovalo toliko časa, dokler ponesrečenca ne pripeljejo v bolnišnico in mu tam preprečijo nadaljnjšega odtoka krvi.

Umetno kri bodo hranili po reševalnih postajah v posebnih, nalašč zato pripravljenih posodah kot prvo pomoč v nezgodi.

Visokošolke v ameriskem mestu Wellesley prirejajo vsako leto tekme s kolesi. Zmagovalka se potem baje prva poroči

Anekdote o danskem kralju Kristjanu

Svetovna vojska je tudi Danski vrnila nekaj pokrajin na jugu Jutlandije. Ob priključitvi so se kot navadno, odigravale velikanske domoljubne manifestacije, katerih se je udeležil tudi kralj Kristjan. Ko je jahal v sprevodu, zasliši neko nemško damo, ki pravi svoji tovarišici: »No, sedaj vidiš, da ni nič posebno čeden!« »To je čisto mogoče, gospa! Ampak ušesa ima pa vendar izvrstna,« reče kralj, obrnivši se s prijaznim nasmehom k njima.

in z zanimanjem opazoval njihovo početje. Ljudje so ga spoznali in pozdravljali, kralj se je pa samo nasmehnil in kimal z glavo. Ocenjevalec pa je naradil, kot bi to kimanje vzel za znamenje, da kralj soglašja s ceno, katero je ravno omenil ter reče z navadnim glasom: »Zaboj slaničnik! Kupil kralj Kristjan.« Kralj se veselo nasmeje, sprejme zaboj in drugi dan so bili v kraljevi vili za kosilo slaničnik.

Nekoč je kralj obiskal neko 105 let staro dansko gospo, ki pa je bila kljub starosti še čisto bistra. Čutila se je seveda silno počaščena in ni bila prav nič vznemirjena.

Med pogovorom je kralj smehljajoč se, rekel: »Kajne, gospa, ne primeri se vam vsak dan, da bi vas obiskal kralj?«

Starka pa mu vrne milo za drago: »Seveda ne. In zelo si štejem ta obisk v čast. Ampak tudi vi, Visokost, nimate vsak dan prilike obiskati stotletnih gospa.« (g)

Samir Jurčki in Betke, ki so se v Londonu rodili na dan kronanja angleškega kralja

Programi Radio Ljubljana

Petek, 21. maja: 11.00 Soliska ura: pokrajinska odaja iz Kamnika - II. del izvajaja narodna šola (vodi A. Rupnikova) - 12.00 Naša pesem, naša glasba (plošče) - 12.45 Vreme, poročila - 13.00 Čas, spored, obvestila - 13.15 Koncertni plesi (plošče) - 14.00 Vreme, borza - 18.00 Zdravstvene in stanovanjske razmere na vasi (gdč. Kristina Hafner) - 18.20 Ksilofonske solistične točke (plošče) - 18.40 Francoščina (g. dr. St. Leben) - 19.00 Čas vreme, poročila, spored, obvestila - 19.30 Nac. ura: Značaj glasbe za naš narod (Dragutin Cvetko) Ljubljana - 19.50 Zanimivosti - 20.00 Ura lahke glasbe: Slovenski šramel (sodelujejo gg. Marina Maki - violina, Vinko Sušteršič, viola, I. Stančič, kitara, Stanko Avgust, harmonika) - 21.00 Plošče - 21.15 Majniški sprehod (Rac. orkester) - 22.00 Čas, vreme, poročila - 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 21. maja, Beograd: 20.15 Rad. ork. - 21 Zagreb - 22.20 Plošče - Zagreb: 20 Prensosborovskega konc. - 22.20 Plesna gl. - Dunaj: 19.25 Vesel program - 20 Igra »Petrovo ženitno potovanje« - 22.20 Zab. konc. - Praga: 19.10 Poljudne pesni - 20.45 Operni večer - 21.55 Plošče - Varšava: 20.15 Simf. konc. - 22.30 Slika slika - 22.45 Plesna gl. - Berlin: 20.10 Veseli zvoki - 21 Zab. konc. rad. ork.

J. G. Fleury:

„Hindenburg“ na zadnjem letu

J. G. Fleury, posebni dopisnik pariškega »Gringoire«, je bil med potniki, ki so s ponesrečenim »Hindenburgom« naredili zadnje srečno potovanje iz Frankfurta v Južno Ameriko. To je bilo pred začetkom letošnje zime, nakar je »Hindenburg« šel v hangarje. Na prvem letošnjem poletu je zrakoplov zadela strahovita nesreča, ki jo vsi bralci našega lista pomnijo. Iz poročila o tem zadnjem potovanju dobimo živ vtis o konstrukciji te zračne ladje in o potovanjih z njo.

To je bila njegova zadnja srečna pot! Zdaj pa ožgani ostanki v Lakehurstu s počrnelim ogrodjem, ki se je med padanjem v plamenih zvilo kakor proseče roke, mečejo mirno senco na sončne spomine s te poslednje srečne vožnje. Zeppelin »LZ 129 Hindenburg« se je pripravljal na zadnje čezmorsko vožnjo v svoji prvi obratni sezoni. Potem je posebni orjak dremal v svojem frankfurtskem hangarju in šele letos v maju naj bi začel svoja pota čez Severni Atlantik...

Štirje bleščeci avtobusi so nas odvedli po še temnih in zapuščenih frankfurtskih ulicah na letališče.

Dan se še ni bil docela zasvetil, ko smo že bili mimo predmestnih vil in vrto ter smo med borovimi zagledali ogromno ladjo srebrne stolnice brez stropov: shrambo za zrakoplov, ki je kazala svoje rdeče signalne luči.

Bili smo komaj prebujeni, drhteli smo in mežikali v okrutni luči obločnic ter se v vrstah rinili proti pisarnam.

»Listke, prosim...« Po zadnjem pregledu smo prestopili še ena vrata. Pred nami so stopnice na kolesih držale proti nekaki lesi, ki je bila odprta ob boku orjaškega zrakoplova.

Resen natak nam je zastavil pot: »Vžigalice, vžigalnice, prosim, gospoda. Predpisano je, da mi jih morate izročiti...«

V notranjosti so nas drugi stewardi vodili proti kabinam. Kabine so bile osamljene v sredi tistega dela, ki je bil namenjen potnikom. Kabine so zavzemale kakih 400 kvadratnih metrov prostora v spodnjem delu negibnega orjaka.

Naključje mi je dalo za sopolnika rojaka in prijatelja.

Najina kabina, opeta s tenkim popelinom, rumenkaste barve je imela dve postelji v nadstropjih, omaro v steni, ki jo je zakrivala zavesa, umivalnik iz celuloida s tekočo vodo, pisalnik s polico za knjige in zaslon. Za zračenje sta skrbeli dve ventilacijski odprtini, ki sta dovajali od zunaj svež zrak.

Tovariš tehnik je občudoval ureditev, ki je v tako majhnem prostoru združevala vse potrebno udobje.

Ko sva se za silo uredila, sva šla v salon. Delal se je dan.

»Hindenburg« je počasi drsel proti sredi letališča, vlek ga je njegov belorodeči pristajalni jambaor, nameščen na težkih kolesih, ki so tekla po tračnicah.

Travo na letališču je pokrivala preproga slame, gozdi okrog letališča so se potapljali v sivo in mrzlo zimsko meglo.

Kakih sto rjavih srajc je pograbilo vrvi pri zrakoplovu.

Zaslišali smo žvižge in hripava povelja. Nenadno smo videli, kako so se vrvi napele, nato pa padle. Tiho smo se dvignili, kakor da nas potiska lahen pihljak.

Ljudje od SA so postali črne kepe, ki so se na povelje zvalile skupaj in obstale v negibnih vrstah. Voda, ki jo je zrakoplov imel za obtežilo, je škropotaje padala na nje, kakor ledena prha.

Štirje motorji na težko olje so hrumeli nad našo. Njihovo pravilno grmenje nas je spremljalo štiri dni, podobno pritajenemu in enoličnemu tresenju strojev na ladji.

S 130 kilometri na uro smo drsli nad nemškimi gozdovi, potopljenimi v meglo. Razpora v oblakih tu pa tam nam je včasih pokazala širno avtomobilsko cesto, ki teče proti meji in kateri smo natančno sledili.

Renska dolina je bila zavita v sivo soparo. Sirena vlačilca na reki je zdaj pa zdaj vrgla na naš mrtvaško tuljenje. Zagledal sem za hip pristanišče, tovarne in rdeče strehe v Strassburgu.

Potem se je iz megle izvilu sonce in risalo mavrico na bombaževinaste kope oblačnega morja, po katerem je bežala naša opačena in sfinjnjena senca.

Kmalu sem poznal vse kote našega doma: salon v ozadju s sedeži iz rdečega marokanskega usnja, ki je služil za jedilnico, prednji salon z naslanjači in z rumenimi mizicami, kjer je človek lahko pisal po mili volji. Na svetlo rumenem stropu so bile moderne freske, slikane z nadvse nežno barvo, ki so predstavljale prizore in pokrajine na naši poti. Tu pa tam se je človek vzdolž salona lahko naslonil na mizico, ki se je dala odpreti in je lahko skozi steklo gledal pokrajine, ki so se vrstile v naglem begu pod nami. Salona sta bila ločena s kabinami.

Od tu so držale stopnice navzdol, kjer so bila vrata v malo kopalnico s prhami in kabineti. Tam je bil tudi stekleni predprostor pred vrati v kadalnico. Kadalnica je bil prostor, docela varen pred ognjem, kjer je bilo dovoljeno prižigati vžigalice in pokaditi cigaro ali cigareto. Zraven je človek lahko na stenskih freskah pregledaval zgodovino zrakoplovstva. Preden ste odšli iz kadalnice, ste morali skozi preiskavo: natak je

natančno ugotovil ali ste pustili cigaro ali cigareto v pepelniku, napolnjenim z vodo.

Vprav sem se napolnil proti salonom, ko me je našel vodja restavracije na zrakoplovu, Kubis. »Iščem vas. Poveljnik bi rad govoril z vami.« Odprl mi je vrata in me odvedel nekaj stopnic navzdol. Nato me je odvedel po aluminijastem mostu, ki so ga obdajali šotori za moštvo, proti nekaki elektni kletki.

Odprl mi je vrata vanjo in spustila sva se po ozkih stopniščih. Nato je odprl neka vrata.

Stala sva v vodniškem prostoru. To je bila velika steklena kabina na sprednjem koncu zrakoplova.

Tu se mi je predstavil kapitan Maks Pruss v tesni sivi uniformi. Njegovo navidezno togost je omiljevala eleganca svetovnjaškega človeka. »Oprostite, da vas motim, toda dovolil sem si poklicati vas na pomoč, da mi pomagate napisati brzojavko za našega letalskega ministra.«

Kapitan Pruss mi je razložil, da je med poletom nad oblaki krenil za nekaj kilometrov od predpisane črte. Pokazal mi je na zemljevidu, za koliko je zašel zrakoplov vstran...

(Nadaljevanje.)

Čez nekaj dni boste brali naš novi roman

„LJUBEZEN, KI UBIJA“

Pretrsljivo in napeto delo o ranjeni otroški ljubezni, ki se ob izgubi očeta razočara nad materjo, a se vendar pravi zaradi matere vsa posveti strastnemu in neutrudnemu iskanju za zločincem, ki je umoril očeta in razbil srečo treh ljudi. Mali André začne preganjati očetovega morilca kot otrok in neha kot prezgodaj strit in ostarelo mož. V iskanju izgubi mladost in vse njeno lepoto, toda nazadnje doseže svoje: doseže morilčev priznanje in sodbo nad njim.

Opozorite na naš novi roman svoje prijatelje in znance!